

**УХВАЛА
ДРУГОГО СЕНАТУ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**

про закриття конституційного провадження у справі за конституційною скаргою Ващенко Сергія Євгенійовича про відповідність Конституції України (конституційність) частини другої статті 21, частини першої, пункту 2 частини другої статті 22, частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України

Київ
6 листопада 2024 року
№ 20-уп(П)/2024

Справа № 3-34/2024(65/24)

Другий сенат Конституційного Суду України у складі:

Мойсик Володимир Романович (голова засідання, доповідач),
Городовенко Віктор Валентинович,
Лемак Василь Васильович,
Первомайський Олег Олексійович,
Різник Сергій Васильович,
Юровська Галина Валентинівна,

розглянув на пленарному засіданні справу за конституційною скаргою Ващенко Сергія Євгенійовича про відповідність Конституції України (конституційність) частини другої статті 21, частини першої, пункту 2 частини другої статті 22, частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України.

Заслухавши суддю-доповідача Мойсика В.Р. та дослідивши матеріали справи, Другий сенат Конституційного Суду України

у с т а н о в и в:

1. Ващенко С.Є. звернувся до Конституційного Суду України з клопотанням перевірити на відповідність частині другій статті 3, частинам першій, другій статті 8, статті 21, частинам першій, другій статті 24, статті 56, частині другій

статті 57, частині першій статті 64, частині третій статті 152 Конституції України (конституційність) частину другу статті 21, частину першу, пункт 2 частини другої статті 22, частину першу статті 1175 Цивільного кодексу України (далі – Кодекс).

Згідно з приписами частини другої статті 21 Кодексу „суд визнає незаконним та скасовує нормативно-правовий акт органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, якщо він суперечить актам цивільного законодавства і порушує цивільні права або інтереси“.

У статті 22 Кодексу визначено, що „особа, якій завдано збитків у результаті порушення її цивільного права, має право на їх відшкодування“ (частина перша); збитками є „доходи, які особа могла б реально одержати за звичайних обставин, якби її право не було порушене (упущена вигода)“ (пункт 2 частини другої).

За приписами частини першої статті 1175 Кодексу „школа, завдана фізичній або юридичній особі в результаті прийняття органом державної влади, органом влади Автономної Республіки Крим або органом місцевого самоврядування нормативно-правового акта, що був визнаний незаконним і скасований, відшкодовується державою, Автономною Республікою Крим або органом місцевого самоврядування незалежно від вини посадових і службових осіб цих органів“.

Зі змісту конституційної скарги та долучених до неї матеріалів убачається таке.

Верховна Рада України Постановою „Про звільнення суддів“ від 8 вересня 2016 року № 1515–VIII звільнила Ващенко С.Є. з посади судді, а згідно з наказом голови Апеляційного суду Хмельницької області його виключено зі штату вказаного суду. Оскільки після звільнення Ващенку С.Є. не виплатили одноразової вихідної допомоги у розмірі 10 місячних заробітних плат, він звернувся до суду.

Хмельницький окружний адміністративний суд постановою від 2 лютого 2017 року, яку Вінницький апеляційний адміністративний суд ухвалою

від 16 березня 2017 року, а Верховний Суд постановою від 23 січня 2019 року залишили без зміни, відмовив Ващенку С.Є. у задоволенні позову щодо виплати одноразової вихідної допомоги у розмірі 10 місячних заробітних плат за останньою посадою.

Ухвалюючи такі судові рішення, суди системи судоустрою України виходили з того, що відповідно до підпункту 1 пункту 28 розділу II Закону України „Про запобігання фінансової катастрофи та створення передумов для економічного зростання в Україні“ від 27 березня 2014 року № 1166–VII (далі – Закон № 1166), який набрав чинності 1 квітня 2014 року, із Закону України „Про судоустрій і статус суддів“ від 7 липня 2010 року № 2453–VI зі змінами було виключено статтю 136, частиною першою якої було встановлено право судді, який вийшов у відставку, на виплату вихідної допомоги у розмірі 10 місячних заробітних плат за останньою посадою.

Конституційний Суд України у Рішенні від 15 квітня 2020 року № 2-р(II)/2020 визнав таким, що не відповідає Конституції України (є неконституційним), припис підпункту 1 пункту 28 розділу II Закону № 1166. Ващенко С.Є. звернувся до Хмельницького окружного адміністративного суду із заявою про перегляд за виключними обставинами постанови від 2 лютого 2017 року в його справі, однак Хмельницький окружний адміністративний суд ухвалою від 8 грудня 2021 року, яку Сьомий апеляційний адміністративний суд постановою від 9 травня 2022 року, а Верховний Суд постановою від 20 лютого 2023 року залишили без зміни, відмовив Ващенку С.Є. у задоволенні заяви про перегляд постанови Хмельницького окружного адміністративного суду від 2 лютого 2017 року.

Зазначене стало підставою для звернення Ващенка С.Є. до суду з позовом до України в особі Міністерства юстиції України, в якому просив стягнути з Державного бюджету України на свою користь шкоду, завдану „законом, який визнано неконституційним“.

Хмельницький окружний адміністративний суд рішенням від 10 серпня 2023 року, залишеним без зміни постановою Сьомого апеляційного

адміністративного суду від 22 листопада 2023 року, у задоволенні позовних вимог Ващенко С.Є. відмовив.

Указані судові рішення першої та апеляційної інстанцій Ващенко С.Є. оскаржив у касаційному порядку до Верховного Суду, який 8 січня 2024 року ухвалив повернути касаційну скаргу особі, яка її подала.

На думку автора клопотання, оспорювані приписи Кодексу „не є чіткими, зрозумілими і однозначними“, не відповідають принципам верховенства права та порушують його право власності, а також „не забезпечують належний захист та реалізацію права на відшкодування шкоди, яке держава гарантувала на конституційному рівні“ й „не відповідають принципів рівності у реалізації права на відшкодування збитків у вигляді упущеної вигоди, у тому числі під час та/або у зв'язку з проходженням публічної служби, завданих законом, що визнаний неконституційним“.

2. Другий сенат Конституційного Суду України, повно та всебічно дослідивши матеріали справи, дійшов висновку про наявність підстав для закриття конституційного провадження у справі з огляду на таке.

Згідно із Законом України „Про Конституційний Суд України“ сенат Конституційного Суду України закриває конституційне провадження у справі, якщо під час пленарного засідання будуть виявлені підстави для цього (частина четверта статті 63); за статтею 62 цього закону такою підставою є неприйнятність конституційної скарги (пункт 4).

Відповідно до Закону України „Про Конституційний Суд України“ конституційна скарга має містити обґрунтування тверджень щодо неконституційності закону України (його окремих приписів) із зазначенням того, яке з гарантованих Конституцією України прав людини, на думку суб'єкта права на конституційну скаргу, зазнало порушення внаслідок застосування закону (пункт 6 частини другої статті 55); конституційна скарга є прийнятною за умов її відповідності вимогам, визначеним, зокрема, статтею 55 цього закону (абзац перший частини першої статті 77).

Ващенко С.Є. у конституційній скарзі стверджує про суперечливу судову практику розгляду справ за позовами фізичних осіб до держави щодо відшкодування шкоди, завданої законом, що визнаний неконституційним, і вважає, що оспорювані приписи статті 22 Кодексу є „нечіткі, незрозумілі і неоднозначні“ та „дають судам підстави для їх тлумачення, яке дискримінує суддів, у тому числі суддів у відставці та інших державних службовців, які не одержали відповідного доходу під час проходження публічної служби або у зв'язку з її проходженням внаслідок протиправної поведінки державного органу, зокрема внаслідок прийняття Верховною Радою України неконституційного закону“. Також Ващенко С.Є. твердить про „нечіткий“ і „незрозумілий“ зміст частини другої статті 21 та частини першої статті 1175 Кодексу, що призводить, на його думку, „до множинного, у тому числі обмеженого та дискримінаційного тлумачення і застосування“, що мало місце і в остаточному судовому рішенні у його справі.

Зі змісту конституційної скарги вбачається також, що твердження Ващенко С.Є. про неконституційність частини другої статті 21, частини першої, пункту 2 частини другої статті 22, частини першої статті 1175 Кодексу зведені до власного бачення приписів Кодексу і незгоди зі способом їх застосування Сьомим апеляційним адміністративним судом у його справі.

Другий сенат Конституційного Суду України зазначає, що розв'язання питання про застосування судами законів України, крім випадку, коли судом здійснено тлумачення застосованого закону в спосіб, що не відповідає Конституції України, не належить до компетенції Конституційного Суду України (частина третя статті 89 Закону України „Про Конституційний Суд України“).

Наведене є підставою для закриття конституційного провадження у справі згідно з пунктом 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі.

Ураховуючи викладене та керуючись статтями 147, 151¹, 153 Конституції України, на підставі статей 7, 32, 36, 55, 62, 63, 65, 67, 86 Закону України „Про Конституційний Суд України“, відповідно до § 48, § 55 Регламенту Конституційного Суду України Другий сенат Конституційного Суду України

у х в а л и в:

1. Закрити конституційне провадження у справі за конституційною скаргою Ващенко Сергія Євгенійовича про відповідність Конституції України (конституційність) частини другої статті 21, частини першої, пункту 2 частини другої статті 22, частини першої статті 1175 Цивільного кодексу України на підставі пункту 2 статті 62 Закону України „Про Конституційний Суд України“ – неналежність до повноважень Конституційного Суду України питань, порушених у конституційній скарзі.

2. Ухвала Другого сенату Конституційного Суду України є остаточною.

**ДРУГИЙ СЕНАТ
КОНСТИТУЦІЙНОГО СУДУ УКРАЇНИ**